

פז:

עין משפט
נר מצוה

א מיי' פ"ו מהל' דעות
הלכה [ה] ו:

ג' מיי' פ"ג מהל' ת"ת הלכה
ה' ופ"י מהלכות תשובה
ה' ה' סמג עשין יב מוש"ע י"ד
סימן רמו סעיף כ:

הלכה ז [שו"ע ח"ח סימן
תרח סעיף ז בהג"ה]:

הגהות הב"ח

רש"י ד"ה עד קללה וכו'
 כיח שהרי יהונתן וכו' שאול
 ד' ואח"כ מ"ה הכאה שיכה
 : (ב) ד"ה עד שיפסיל וכו'
 הצית ובהפשלה כנ"ל
 א': (ג) בא"ד קאי הס"ד
 א"כ מ"ה מ"ס כו' שמואל:

עזי רע"י

פוילי"ר. לפטפט.

מוסף רש"י

ל קיסם מבין שיניך. הסמלק
ש מעצירה קטנה שזיך (ב"ב)
טול קורה מבין עיניך.
ש מעצירה חמורה שזיך
(שם).

נו"י נוסחאות

[illegible]

וְעֵצָה שֶׁאֵל שִׁשְׁמָה. שְׂעוּשָׁה עֲלָמוֹ עָנִיו וְחִינוּ רוּחָהּ לְהוֹדִיכּוֹ וְחִתּוֹ
עָנִיו לֹא לֶשֶׁם שְׂמִים הָיָה אֵלָּה שֶׁלֹּא יִשְׁאַלּוּ יו"מ עֲבוּדָה שֶׁלֹּא
לְעֲמֵמָה פִּירוּשׁ מִשּׁוֹם גָּלוּהּ אוֹ שִׁיחֲמָרוּ אִדָּם עָנִיו הוּא וּמִשְׁפִּיל עֲלָמוֹ
וְשׁוֹמֵק בְּחִירוֹתָיו וְעֲלָזָנוֹ וְלֹא לֶשֶׁם שְׂמִים אֵלָּה לְקִטּוֹת שֶׁ אֲבָל בְּקוּנָה^א
שֶׁפִּירְשָׁה עָנִיו שֶׁלֹּא לְעֲמֵמָה שְׂמֻנָּה
וְתוֹכוֹתָיו מִן הַדְרִיכִים לֹא יִשְׂר אֵלֵי
לְדוּהָ רֶשַׁע גִּמּוּר: **וְזֹמָן** דֹּאמֵר
עֵד נִיחָה הָא כְּתִיב הַכֹּהֵן וּקְצֵצָה.
וְחֹסֶם תִּחְמֹל לִמְלֹךְ דֹּאמֵר מִנִּי קִלְלָה הָא
כְּכַזִּי ^בלֹא הַכֹּהֵן וְיִצְל שְׂמָא כְּדִמְשִׁי
אֲבָל תְּחִיבֻתָא דִּימֹנָא אֵל מִנִּי לֹא דְרִישִׁי
דְּלִיָּה קֵרָא דְּוִטְל שְׂחָל אֵל כְּמִן לְדִימִי
בְּהֵאֵל קֵרָא דְּוִיחָר אֵף שְׂחָל אֵלָּה
קֵרָא אֲחִרִינָא הוּא: **הִבִּי** גְרִיסִין
דֹּאמֵר מִר אִמִּיָּה מִרְן וְאִבּוֹה מִנְפִּתִי
בְּדִבְרֵי הַיָּמִים ^ג ^ד כְּכַזִּי וְחִמּוֹ
לְעוֹלָם (לְעֵל) וְשִׁנָּה
מִנְפִּת אִדָּם מֵאֻמוֹנֹת אֲבִיו וּמֵאֻמוֹנֹת
אֲבוֹתָיו. וּמִימֵי רַחֵם שְׂחָלָה הַיָּמִים
מִנְפִּי דֵן וְלֶקֶח לֹא לְאֻמָּנוֹת אֲבוֹתָיו:

הדרן עלך יש בערכין

וְתוֹכִיחַ הַחוֹכִיחַ וְלֹא קָבַל מִנֵּין שִׁיחֹזֵר וַיּוֹכִיחֵנו תַּלְמוּד לִזְמַן לִזְמַן מִכָּל מָקוֹם
יִכְוֹל אִפִּי' ז' מִשְׁתַּנִּים פָּנָיו ת"ל לֹא תִשָּׂא עָלָיו חַטָּאת תֵּנִיחַ א"ר מִרְפָּן ט' (תְּמִיחָנִי)
אֲנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר הַזֶּה ט' שֶׁמִּקְבֵּל תּוֹכִיחָה אִם אָמַר לוֹ ז' טוֹל קִיסָם מִבֵּין ז' עֵינֶיךָ
אָמַר לוֹ טוֹל קוֹרֶה מִבֵּין עֵינֶיךָ אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה תְּמִיחָנִי אִם יֵשׁ בְּדוֹר
הַזֶּה שְׂוֹדֵעַ לַהֲוִיכִיחַ י"ב וְאָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן גּוּרִי מַעֲיָד אֲנִי עָלֵי שָׁמַיִם וְאֶרֶץ שְׁהִרְבָּה
פְּעָמִים לִקָּה עֲקִיבָא עַל יְדֵי שְׁהִייתִי קוֹבֵל עָלָיו לִפְנֵי רַבִּי ז' (שְׁמַעוֹן בְּרַבִּי) וְכֹל
שֶׁכֵּן ז' שְׁהוֹסַפְתִּי בּוֹ אֶהְרֶה לְקִיָּים מָה שֶׁנֶּאֱמָר י' אֵל תּוֹכַח לִי פֶן יִשְׁנֹאךְ הַוֹכַח
לְחֹכֶם וַיֶּאֱהָבְךָ בַּעַז מִיָּנִיחָה רַבִּי יְהוּדָה בְּרִיהַ דְּר' שְׁמַעוֹן ז' תּוֹכַחָה לְשִׁמְהָ וְעֵנָה
שֶׁלֹא לְשִׁמְהָ הִי מִיָּנִיחָה עֲדִיפָא אָמַר לִיהָ וְלֹא מוֹדִית דַּעֲנָה לְשִׁמְהָ עֲדִיפָא
דְּאָמַר מִר ז' עֵנָה גְּדוּלָה מְכוּלָם שֶׁלֹא לְשִׁמְהָ נָמִי עֲדִיפָא ז' דְּאָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר
רַב ז' עוֹלָם יַעֲסוֹק אֲדָם בַּתּוֹרָה וּבִמְצוֹת אַע"פ שֶׁלֹא לְשִׁמְהָ שְׁמַתוֹךְ שֶׁלֹא לְשִׁמְהָ
בֹּא לְשִׁמְהָ הִכִּי דְמִי תּוֹכַחָה לְשִׁמְהָ וְעֵנָה שֶׁלֹא לְשִׁמְהָ כִּי הָא דְרַב הוֹנָא וְחִיָּיא
בְּבִרְבֵּי הוּא יִתְבִּי קָמִיה דְּשִׁמּוּאֵל אָמַר לִיה חִיָּיא בִּרְבֵּי חוּי מִר דְּקָא מִצְעָר לִי
ט' קָבִיל עָלֶיהָ דָּתוֹ לֹא מִצְעָר לִיה בְּתַר דְּנִפְיָק אָמַר לִיה הִכִּי וְהִכִּי קָא עֲבִיד אָמַר
לִיה אֲמַאי לֹא אֲמַרְתָּ ט' לִיה בִּאֲנִפִּיהָ אָמַר לִיה חָס לִי דְלִיכְסוּף זָרְעִיהָ דְרַב עַל
יְדָאֵי עַד הֵיכָן תּוֹכַחָה רַב אָמַר יַעַד הַכֹּהֵן וְשִׁמּוּאֵל אָמַר עַד קָלְלָהּ וְרַבִּי יוֹחָנָן
אָמַר עַד נִזְיָפָה כְּתָנָאֵי רַבִּי אֲלֵעָזָר אָוֹמֵר עַד הַכֹּהֵן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָוֹמֵר עַד קָלְלָהּ
בֶּן עֲזַרְיָה אָוֹמֵר עַד נִזְיָפָה אָמַר רַב נַחֲמָן בֶּר יִצְחָק וְשִׁלְשֶׁתָן מִקְרָא אֶחָד דִּרְשׁוּ
ט' וַיִּיחַר אָף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן נְעוּת הַמַּרְדּוּת ט' וְכָתִיב וַיִּשָּׂא שְׁאוּל
אֶת הַחֲתָנִת עָלָיו לַחֲבוּתוֹ ט' לְמֹאֵן דָּאֲמַר עַד הַכֹּהֵן דְּכָתִיב לַחֲבוּתוֹ וְלְמֹאֵן דְּאָמַר
עַד קָלְלָהּ דְּכָתִיב לַחֲבוּתוֹ וּלְבוֹשֶׁת עֵרֹת אֲמָךְ וְלְמֹאֵן דָּאֲמַר עַד נִזְיָפָה דְּכָתִיב
וַיִּיחַר אָף שְׁאוּל וְלִמ' ז' נִזְיָפָה הַכֹּתִיב הַכֹּהֵן וְקָלְלָהּ שְׁאֵנִי הַתָּם דְּנִזְיָפָה חֲבִיבוּתָא
וַיִּתִּירָא דְהוּא בִּיהָ לִיהוֹנָתָן בְּדוֹר מִסַּר נַפְשִׁיהָ טַפִּי עַד הֵיכָן לֹא יִשְׁנֶה אֲדָם
ז' בִּאֲכַסְנֵיָא שְׁלוֹ רַב אָמַר עַד הַכֹּהֵן וְשִׁמּוּאֵל אָמַר עַד ז' שִׁיפְשָׁלוּ לוֹ כְּלוּ
לְאֲחֹרָיו בְּהַכֹּהֵן דִּידֶיהָ כְּלוּ עֲלֵמָא לֹא פְּלִיגִי בְּהַפְשֶׁלַת כְּלוּ לְאֲחֹרָיו כְּלוּ
עֲלֵמָא נָמִי לֹא פְּלִיגִי כִּי פְּלִיגִי בְּהַכֹּהֵן דְּרַבִּיתָהוּ מִר סָבַר כִּיּוֹן דְּלִדְיָדִיהָ לֹא
מִצְעָר לִיה מֵאִי נִפְקָא לִיה מִיָּנִיחָה וּמִר סָבַר אֲתִי לְאִיטְרוּדִי וְכֹל כֵּךְ לִמָּה דְּאָמַר
מִר אֲכַסְנֵיָא פּוֹגֵם וּנְפֻגָם אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַב מִנֵּין שֶׁלֹא יִשְׁנֶה אֲדָם
ז' בִּאֲכַסְנֵיָא שְׁלוּ מִן הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמָר ז' (אֵל) הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הִיָּה שֵׁם אֶהְיֶה
בְּתַחֲלָה רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי חֲנִינָא אָמַר מֵהֵכָא וַיֵּלֶךְ לְמַסְעֵיו מֵאִי בִינִיָּיהוּ אִיכָא
וּבִינִיָּיהוּ אֲכַסְנֵיָא דְּאֶקְרָאֵי אָמַר ר' יוֹחָנָן מִנֵּין שֶׁלֹא יִשְׁנֶה אֲדָם מֵאוֹמְנוֹתוֹ
וּמֵאוֹמְנוֹת אֲבוֹתָיו שֶׁנֶּאֱמָר וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת חִירָם מִצֹּר בֶּן
אִשָּׁה אֲלֻמְנָה הוּא מִמַּטֵּה נִפְתָּלִי וְאִבּוֹ אִישׁ צֹרִי חָרָשׁ נְחוֹשֶׁת ז' וְאָמַר
מִר אִמִּיָּה ט' מִבֵּית דָּן וְכָתִיב (ו') אֲתָנוּ [אֲתָ] אֶהְיֵיכֶם בֶּן אֲחִיסָמֶךְ לְמַטֵּה דָן עַד

היכן תכלית יסודין אמר רבי אלעזר כל שאמרנו לו בנדר ללבוש ואין זעערא ואיתמא רבי שמואל בר נחמני גדולה מזו אמרו אפילו נתכוונו לבצונן ומזגו לו בחמין ואת אמרת כולי האי מר בריה דרבנא אמר אפילו רב חסדא ואיתמא רבי יצחק ואמרו לה במתניתא תנא אפילו הוושט שתיים ^ס דווקא שלש ועלו בידו שתיים אבל שתיים ועלו בידו שלש לא דל למא דתניא דבי רבי ישמעאל כל שעברו עליו ארבעים יום בלא יסורי

[illegible]

(א) צב"ר וכן בהוצאת אילן: יאמרו מכוער

יש בערכין פרק שלישי ערכין

הוא מעיל מכפר: הוא הצדיק. שכל לשון לשון קול היוצא בחשאי ובלע"ז פול"ר: צועקין בכל שעה: יכול לא יבנו. על ר יד: ופניו משחנין. שיכחינו צרכים

להציל פניו: קיים. כלומר עון קטן
שצריך זה יכול לומר לו טול אתה עון
גדול שצריך להכך אין יכולין להוכיח
שכזן חוטאים: שידע להוביל. דרך
כבוד שלא יור פניו משמתי: קובל
עליו. כשהייתי רואה בו דבר גנאי:
פוכה לשמה. לשם שמים: וענה
שלא לשמה. שעשה עצמו עניו שאני
רואה להוכיחו ואחרי ענה שלא לשם
שמים הוא אלא שלא שגנאו: דאמר
מר. במסת עבודה ירד ב"ח

[illegible][illegible]

תקבל עליו מתקין לה רבא
 מוזג ^י בחמין ומוזג לו בצונן
 נתפך לו חלקוק רבא ואיתניא
 לביס ליטול שלש ועלו בידו
 בא מירחא למישידיהו וכל כך
 קיבל עולמו במעברא אמרי
 פורענות

לסבול מעצמו של ר' אלעזר בן מנחם: עד הבה נעזר את ידיהם של ר' אלעזר ור' יצחק בן אבנר, שחזרו וקבעו את חזונו של ר' אלעזר בן מנחם. ר' אלעזר בן מנחם ור' יצחק בן אבנר חתמו על הסכם זה, ור' אלעזר בן מנחם חתם עליו בשם ר' יצחק בן אבנר, ור' יצחק בן אבנר חתם עליו בשם ר' אלעזר בן מנחם. ר' אלעזר בן מנחם ור' יצחק בן אבנר חתמו על הסכם זה, ור' אלעזר בן מנחם חתם עליו בשם ר' יצחק בן אבנר, ור' יצחק בן אבנר חתם עליו בשם ר' אלעזר בן מנחם.

וא צעה"צ שלא היה יכול לקובלו וגם את האכסנאי יפגמו ויחל

מסורת הש"ס

(ח) [צרכות לא: ע"ש, צ] [צ"ב
טו:, ג] [ע"ז כ:, ד] פסחים נ:
סוטה כז: מז. הוריות י: מזיר כג:
סנהדרין קה: ה] [ישעיה סא],

תורה אור השלם

1. כל ימי אשר יקנו בו שיטת
 2. אשר הוא חרד בשם
 3. למענה מושבם: ויקרא יז בו
 4. וצוה הבית ולקח לשעבר
 5. שם צפצפה יתר טרדות ואל
 6. ארז ושני תולעת נאבם
 7. ויקרא יד יר
 8. כל תשנא את אחיך בלבבך
 9. חסד תוביח את עמיתך ואל
 10. תשא על פני אשה:
 11. את חסד לך פן ישאך
 12. וחסד לבסך יאריך:
 13. משל ט
 14. ותר אף שאלו בפרות
 15. יאמר לו כי נעתה פהדות
 16. ולאו ידעתי כי בדר אקח לך
 17. פני לבשת ולבשת ויהי
 18. שמואל א כ ב
 19. אפוא:
 20. ויש קטל אשר את תרעתה עליו
 21. לבחור עור שורון כי בלתי
 22. ואם אביו יתעורר אל
 23. שמואל א כ א
 24. ויהי:
 25. ויהי למשעיו מנגב בית ותר
 26. ויש תקום אשר את ידו
 27. אלה תחזקן כל בית אל אבן
 28. ארבעה י
 29. וקני:
 30. וישלח העקל שלמה ויהי
 31. ויהי מרה פן אשה
 32. ואלקמה ווא משהה פתלת
 33. ויהי איש ציר יר תשלת
 34. ויהי תחזקת ואל
 35. ותבונה ואת עקב לשמות
 36. כל מלאכה בחשש יבוא אל
 37. ויהי שלמה ויש את כל
 38. מלאכת:
 39. ואני יהוה אתי ואל
 40. אהליא פן אחסוק לשעך ו
 41. ויכל כל חכם כל יתמי חכמה
 42. וישוה ואל כל אשר שמו
 43. שמואל א

רבינו גרשום

[illegible]

בכפניו וזמר לאחוריו: **עַד הַיֵּכָן**
תּוֹכַחָה, עַד הַיֵּכָן חַיִּיב שְׁלֵא יִמְנַע
 מִלְּהוֹכִיחַ אֶת חֲבֵרוֹ: **עַד הַבֹּאֵה**,
 עַד שִׁכְנוּ הַמִּתְוֹכַח לִמְרָא אֵינִי חֲפֵץ
 בְּשִׁתְּכֵלְנוּ הַמִּתְוֹכַח: **עַד נִיּוּמָה**, עַד
 שִׁגְיַעַר בּוֹ הַמִּתְוֹכַח: **וַיְחָר אֶת**
שְׂאוֹל, שְׂאוֹל הָיָה הַמִּתְוֹכַח וַיִּנְתֵּן
 הַמִּתְוֹכַח: **וַיְחָר אֶת שְׂאוֹל** הַיֵּינוּ

מכוער היה שלא קבל את צעה"ב.

צב"ר וכן בהוצאת אילן: יאמרו מכוער הוא צעה"ב שלא היה יכול לקובלו וגם את האכסנאי יפגמו ויאמרו מכוער היה שלא קבל את צעה"ב.